

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR : D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR : I. N. CESĂRESCU

ABONAMENTUL

pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Străinătatea : 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCURESCI

6, Splaiul Brâncoveanu Voevod, 6

Vis-à-vis de Palatul Justiției

Din cauza îmbulzelei materii, urmarea și finea articolului D-lui Arthur G. Sion va apare în numărul de Duminecă 17 c.

S U M A R

Discursul d-lui procuror general al Curții de apel din Iași, *Petru Sadovianu*.

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ :

Curtea de casație din Italia (Roma) *Minist. Public* contra lui *Benotti Orseti* cu o observațiune de d. D. *Alexandresco*.

Informațiuni. — Bibliografii.

Discurs pronunțat de d. Petru Sadovianu
procuror general la Curtea de apel Iași

Domnule prim-președinte,

Domnilor magistrați,

Față cu tendința atât a guvernelor, cât și a legiuitorului român de a primi întreaga noastră legislație — și un început bun am văzut că s'a făcut deja — am crezut că e nimerit să vorbim, la ocasiunea deschiderii noului an judecătoresc, despre o chestiune de drept penal, a căreia însemnătate sperăm că nu va fi tăgăduită de nimeni. E vorba de a se discuta dacă e bine a se introduce și în legislația noastră penală, după cum s'a făcut deja de mult în toate legislațiile străine, dispozițiunea după care *închisoarea preventivă*, suferită de un condamnat, să fie scăzută din pedeapsă în totul, nu ca până acum, numai în parte.

Intrând de odată în discutarea acestei propunerii, merită a aduce un puternic corectiv privărei de libertate a cetățeanului urmărit, în contra căreia măsurii s'a adus atâtea critici severe, să examinăm, dacă propunerea e întemeiată în drept și în echitate.

Legiuitorii străini ale celor mai multe țări din Europa occidentală, animați de principiile umanitare, au căutat să îndulcească rigorile vechelor legiuri penale; au căutat să împace, din ce în ce mai mult, drepturile legitime ale represiunii

cu interesele persoanelor urmărite; silindu-se să reducă, pe cât le-a fost cu putință, urmările păgubitoare, ce rezultă pentru acele persoane din măsurile instrucțiune. Or, printre aceste măsuri, știm că închisoarea preventivă e aceea, care aduce urmăriților cel mai mare prejudiciu.

De aceea legiuitorul francez — ne ocupăm în special de el, pentru că pe dânsul mai ales 'l-a copiat și apoi 'l-a urmat din când în când legiuitorul român — legiuitorul francez, zicem, a tins neconținut a ușura liberarea provisorie mai ales a preveniților, cari au un domiciliu stabil; singurii, de altminterlea, de cari credem că un legiuitor trebuie să se intereseze mai mult.

Și totuși legiuitorul francez rămăsese în urmă, în ceea ce privește chestiunea de care ne ocupăm; căci abia în Noembrie 1892, modificând art. 23 și 24 din Codicele penal, corespunzătoare art. 32 din Codicele nostru, a introdus dispozițiunea, după care închisoarea preventivă să scade din pedeapsă. Vom vedea mai la vale în ce măsură și cu ce regulă să face această scădere.

La noi, însă, ceea ce n'a făcut încă legiuitorul, au căutat să facă, în parte și fără de a depăși limitele atribuțiunilor lor, însuși magistrații: procurorii, judecătorii de instrucțiune și judecătorii tribunalelor. În adevăr, astăzi să închid în prevenție foarte puțin inculpați, față cu marea desvoltare ce au luat urmărirea prin rechizitorii directe, chiar în casuri de delict grave: furt cu efracție, atentat la putoare cu violență, falș în acte publice. Judecătorii de instrucțiune pun multă prudență în executarea delicatei și grele lor misiuni și nu arestează pe inculpații de delict de mai mică importanță, de cât în împrejurări excepționale. În fine, unele tribunale, cari sunt cheamate, în baza art. 92 din legea organizării judecătorești, a se pronunța asupra mandatelor de arestare, date de judecătorii de instrucțiune, merg, în ceea ce privește libertatea individuală, cu scrupulul până acolo, în cât pun uneori în libertate, chiar după trei zile, și pe preveniții

pentru crime; cu toate că un text formal—art. 116 din Procedura penală—zice: «liberarea provizorie în cursul instrucțiunii nu va putea fi dată prevenitului, când judecătorul de instrucțiune va recunoaște că faptul este supus la pedeapsa criminală». Dar tocmai aceasta dovedește, că magistrații noștri au căutat să dea textelor cea mai largă interpretare, când a fost în joc libertatea cetățeanului.

Acest fapt mai dovedește încă ceva, anume, cât de nesperioase sunt criticile, une-orî destul de severe, cari se fac, din când în când, magistraților români, chiar și de pe cele mai înalte tribune.

Dar cu toată dispozițiunea art. 92 din legea organizării judecătorești, și cu toată rezerva magistraților instructori, densii sunt totuși obligați de a recurge la arestarea preventivă chiar a inculpaților, cari au un domiciliu stabil, și a prelungi această măsură aspră, de câte orî gravitatea faptului incriminat dă de bănuț, că acei inculpați vor dosi, când va trebui ca acțiunea justiției să se exercite sau de câte orî e teamă că se vor folosi de libertatea lor, pentru a nimici urmele și probele infracțiunii.

— Dacă însă asemenea prevenit beneficiază de o ordonanță de neurmărire,—de și nu se poate zice, cum s'a pretins, că e vorba aici de o eroare judiciară, întru cât nici odată justiția n'a afirmat vinovăția lui; totuși densul a fost supus la o măsură de instrucțiune, care l-a făcut să sufere, fără ca nici o decisiune judecătorească să l'fi declarat vinovat de veră o infracțiune a legilor penale. S'a discutat aiurea și se discută și astăzi, dacă n'ar trebui a se da în numele Statului o indemnizare preveniților arestați, cari n'au fost trimiși în judecată.

Nu însă de această cestiune avem a ne ocupa acum; ci trebuie să ne întrebăm, dacă nu a sosit timpul ca și legiuitorul nostru să se mai preocupe de prevenitul care a fost condamnat, după o închisoare preventivă mai mult sau mai puțin lungă?

Două perioade distingem în închisoarea preventivă: una care curge din momentul arestării până la prima judecată, sentință sau decisiune, pronunțată asupra culpabilității prevenitului, și alta care ține de la această judecată până când hotărîrea justiției a devenit definitivă și executorie.

În ceea ce privește a doua perioadă, art. 32, al. II și III din Codicele nostru penal, admite scăderea ei din pedeapsă, afară numai dacă prevenitul n'a întârziat momentul hotărîrei definitive printr'un apel sau recurs, care n'a isbutit a reduce din pedeapsă,—fără de a vorbi, bineînțeles, de achitare, care face să dispară cestiunea.

În adevăr iată cum se exprimă aceste aliniate: „Dacă individul se află în detențiune preventivă, durata pedepsei se va socoti, dacă condamnatul nu va fi făcut apel sau recurs, din ziua sentinței sau a hotărîrei (mai bine a decisiunii, căci e vorba de hotărîrea Curții cu jurăți), fără a se împiedica aceasta de apelul sau recursul ministerului public și orî care ar fi rezultatul acestui apel sau recurs“.

„Asemenea se va urma și în cazul când pedeapsa se va reduce de instanța mai înaltă, după apelul sau recursul condamnatului“.

Nici Codicele, însă, nici Procedura noastră nu conține nici o dispozițiune în ceea ce privește închisoarea suferită de prevenit până în ziua sentinței sau decisiunii condamnătoare.

Deținerea preventivă este privită de lege ca o măsură pe care prevenitul trebuie să o sufere ca și pe orî-care alt mijloc de informațiune, cerut de buna administrațiune a justiției criminale, o sufere tot așa, după cum e îndatorit a se supune interogatoriilor, perchisițiunilor, într'un cuvânt tuturor celor-l'alte măsuri, luate în timpul instrucțiunii pentru a asigura represiunea; în sfârșit suferă toate aceste măsuri, după cum tot cetățeanul trebuie să suporte partea sa din sarcinile sociale, și dacă este condamnat, densul nu poate face nici o reclamațiune, nu poate pretinde nici o ușurare în executarea pedepsei ce i s'a aplicat.

În fapt, este adevărat, că magistrații, în decisiunile sau sentințele de condamnare, pot să țină seamă de durata închisorii preventive, suferite, și de multe orî să atenueze pedeapsa.

Însă acest paliativ, tot atât de nesigur, pe cât de puțin legal, și ale cărui inconveniente le vom examina îndată, este el suficient pentru a împiedica pe legiuitor ca să intervină?

Cele mai multe legislațiuni penale din Europa, conțin dispozițiuni precise asupra scăderii din pedeapsă a închisorii preventive suferită, înainte de judecată. Scăderea aceasta e admisă, sub condițiuni diverse, în Belgia, Italia, Germania, Olanda, Rusia, Svițera, Ungaria, și, în fine, în Franța.

D. Georges Graux, în raportul său, prezentat Camerei deputaților din Franța, cu ocazia votării din Noembrie 1892, asupra cestiunii de care ne ocupăm, ne dă o idee foarte exactă și foarte complectă despre sistemele adoptate de către celelalte țări. D sa se exprimă ast-fel:

«Din compararea acestor diferite legislațiuni, rezultă că în Belgia și în Italia, scăderea din pedeapsă e obligatorie pentru judecători, dar nu se aplică de cât la pedepsele privative de libertate; că în Germania e facultativă, chiar și pentru închisoarea preventivă anterioară condam-

«nărei și obligatorie în anumite cazuri; că în Ungaria e obligatorie și se aplică chiar și amende, «dar poate fi limitată de către judecătorii la o parte din închisoarea preventivă, și că în Rusia, Svițera și în Țările de jos e facultativă, dar «se poate aplica la toate pedepsele, chiar și la «amendă».

(Journal officiel chambre 1892).

În Franța legiuitorul din 1892, a admis un sistem intermediar. În adevăr, iată cuprinsul art. 24, alin. I: «Când va fi închisoare preventivă, «această închisoare se va scădea integral din durata pedepsei pronunțată de sentința sa decisiunea condamnatorie, afară numai dacă judecătorul nu va fi ordonat, prin dispozițiune specială și motivată, că această scădere *nu va avea loc* sau că nu va avea loc *de cât în parte*».

Importanța și meritul unei atări reforme, ce am dori să se introducă și în legislațiunea noastră penală, nu pot fi contestate.

Fără îndoială, prevenitul închis în prevenție nu e supus la un regim întocmai ca acela pe care îl sufer cei condamnați la pedepse criminale sau chiar cel condamnat la închisoare corecțională.

Dar nu e mai puțin adevărat, că acel prevenit a fost privat de libertate, a fost separat de familia sa, silit de a-și lăsa afacerile în părăsire, și dânsul suferă aproape în același grad ca și condamnatul umilirea care e legată în tot-d'una de pozițiunea celui închis. Aceasta, credem, e mai mult de cât trebuie, pentru ca legiuitorul să poată, ba chiar să trebuiască a considera ambele soiuri de închisoare — preventivă și repressivă—ca aproape echivalente din punctul de vedere al expierii și al suferinței, îndurate de prevenit.

Scăderea din pedeapsa arbitrară, pe care pot astăzi să o pronunțe judecătorii, pentru a ține socoteală de închisoarea preventivă, e departe de a satisface cerințele unei bune administrațiuni a justiției.

Mai întâiu, se întâmplă foarte rar ca judecătorii să se ocupe de durata arestării preventive în fixarea pedepsei. Am putea zice chiar că legea, prin tăcerea ei, mai că-i îndeamnă a nu se gândi la aceasta.

Apoi în cazurile în care legea, prevede ca pedeapsă maximul închisorei corecționale, ori cât de îndelungată ar fi închisoarea preventivă și ori câtă bună voință ar avea magistrații, ei n'au puțința legală de a coborâ pedeapsa mai jos de un an, chiar admitându-se circumstanțele atenuante.

Pe de altă parte, când judecătorii, împinși de un sentiment lăudabil de umanitate, îmblânzesc pedeapsa din cauza lungimei închisorei preven-

tive, ei modifică adevărul legal. Legea, în adevăr, leagă oare-care consecvență de durata pedepsei. Nu trebuie să uităm că de această durată atârână starea de recidivă a condamnatului. Magistrații, cari ar reduce pedeapsa condamnatului, ținând seamă de închisoarea preventivă, s'ar găsi în situațiune de a aplica o pedeapsă inferioară celeia ce ar fi meritat, dacă n'ar fi fost deținut și condamnatul ar scăpa cu chipul acesta de o rigoare legală, pe care ar fi suferit-o, în cas când i se aplica pedeapsa în adevăr meritată.

Lucrul acesta, însă, nu se va mai întâmpla, dacă desideratul ce exprimăm s'ar lua în considerare.

Dar este o rațiune și mai superioasă încă, pentru a se adopta sistemul scăderii din pedeapsă a închisorei preventive, anume aceia că atunci când Statul se găsește a fi în măsură de a asigura o despăgubire, o reparație sigură, ușoară, grabnică, exact de o potrivă cu prejudiciul suferit, unui individ, care a suferit pe urma îndeplinirii unei necesități sociale, alta de cât executarea unei pedepse, Statul, zicem, nu trebuie să stea la îndoială de a acorda această dreaptă compensare. Nu trebuie nici odată să se uite că interesul general e făcut din întrunirea (mănuchiul) intereselor private și că ordinea publică, justiția socială sunt cu atât mai bine asigurate, cu cât o mai exactă justiție e dată în particular fie-cărui cetățean.

În sfârșit, un ultim motiv pentru *admiterea* acestui desiderat e și împrejurarea că la noi în țară—in deosebire de alte țări din Europa—delictele și crimele sunt relativ și mai puține și de mai mică importanță. Să știe că în rolul Curților cu jurați sunt înscrise, aproape în genere, lovituri cauzatoare de moarte și tâlhării săvârșite mai tot-d'una de către indivizii, cari și fac viața prin cărciume.

Cât despre afacerile înscrise în rolurile tribunalelor, ele se reduc în majoritatea cazurilor, la furturi de vite și la lovituri și ultragii, cari tot în localurile de băuturi se pun la cale sau se petrec. Dacă s'ar lua măsuri asupra vinderei alcoolului și dispozițiuni pentru a se împiedica ușurința cu care vitele trec din mână în mână, de sigur că infracțiunile penale, pe care le înregistrăm astăzi, s'ar împușina în mod simțitor.

Odată ce am examinat motivele cari militează în favoarea propunerii ce face obiectul studiului nostru, e bine, credem, să arătăm și obiecțiunile cari se aduc—sau mai bine cari s'au adus—in contra ei.

Vom examina pe cele mai principale și cari sunt în număr de trei.

În primul loc, se zice că scăderea din pe-

deapsă a închisorei preventive este un fel de recunoaştere a principiului despăgubirei datorite victimelor erorilor judiciare. Două răspunsuri se pot face acestui argument.

Mai întâiu principiul acestei despăgubiri nu-i tocmai rău în el însuşi, ba chiar e foarte drept, şi de altmintrelea e înscris în unele legislaţiuni europene. Atât numai, că trebuie să fie închis în atari limite, ca să poată servi numai la despăgubirea nevinovaţilor, cari au suferit din cauza unei erori şi nu şi a criminalilor îndemânatici sau norociţi, cari au folosit de lipsa dovezilor.

Apoi, nu-i esact că scăderea din pedeapsă a închisorei preventive e legată de despăgubirea condamnaţilor inocenţi. Statul poate foarte bine să acorde condamnatului arestat provisoriu, beneficiul atât de uşor şi întru cât-va avantajos pentru toată lumea, al scăderii din pedeapsă a prevenţiei, fără ca prin aceasta să-şi ia îndatorirea de a face să iasă din tezaurul public sumele necesare pentru a despăgubi pe condamnaţi, cari se găsesc în alte condiţiuni.

A doua obiecţiune dice: închisoarea preventivă are un regim mai uşor de cât al închisorei ca pedeapsă. Regulamentele penitenciare acordă cu drept cuvânt arestatului, care încă nu e recunoscut culpabil, avantagii, indulcenţi, libertăţi, pe care nu le cunoaşte condamnatul; simpla închisoare corecţională, chiar de scurtă durată, e mai aspră de cât închisoarea preventivă; cum, dar, să se scadă o închisoare, mai dulce dintr-o pedeapsă mai aspră? Prin aceasta nu se incuragiază prevenitul, de a întârzia judecata? În tot cazul, nu-i dăm putinţa de a suferi o parte din pedeapsă în condiţiuni mai puţin riguroase, de cum a voit legea?

Obiecţiunea aceasta e cea mai serioasă, dar şi răspunsul nu e mai puţin întemeiat. Inconvenientul neînsemnat al indulcenţei întru cât-va nelegale şi nelogice a pedepsei, care ar rezulta de la sine prin scăderea închisorei preventive, e mult mai preferabil de cât agravarea nemeritată de suferinţă, ce rezultă pentru condamnat dintr-o închisoare preventivă nescădută din pedeapsă; căci nu trebuie să se uite, că această închisoare, de şi supusă unui regim mai blând, nu poartă, mai puţin de cât cele-lalte închisori, caracterul lor principal: *privarea de libertate*.

Şi apoi mai la urmă, diferenţa de regim penitenciar n'a împiedicat pe legiuitor de a scădea deja, în unele cazuri, din pedeapsă închisoarea preventivă, suferită de condamnat dupe judecata primei instanţe până la rămânerea definitivă a hotărîrii. (art. 32, al. II, din Codul penal, citat mai sus).

Cât despre frica de a vedea pe preveniţi cău-

tând a întârzia momentul, când trebuie să fie judecaţi, pentru a profita de scăderea prevenţiei din pedeapsă, frica aceasta poate uşor fi înlăturată, dacă, după cum s'a făcut şi în alte ţări, se va lăsa judecătorilor facultatea de a refuza scăderea, atunci când vor aprecia că e în interesul unei bune distribuirii a justiţiei.

În al treilea loc, în fine, se poate obiecta că, atunci când pedeapsa e o mică închisoare, sau o amendă, şi când detenţiunea preventivă a fost lungă, pedepsirea culpabilului e aproape ilusorie. Ei bine, credem că, nu. În asemenea cas se constată de judecată că infracţiunea a fost sêvêrsită, că o pedeapsă s'a aplicat; şi, dacă condamnatul nu s'ar amenda şi ar sêvêrşi mai târziu o altă faptă penală, judecătorii îi vor putea aplica o pedeapsă mult mai aspră, şi vor putea chiar ordona a nu se mai scădea, de astă-dată închisoarea preventivă din pedeapsă, aceasta, bine înţeles, în sistemul ce preconisăm şi care e admis de legiuitorul frances, de a se lăsa judecătorilor putinţa de a scădea sau *nu*, în *totul* sau în *parte*, închisoarea preventivă din pedeapsă. Dacă, însă, condamnatul nu mai cade în greşeală, e o dovadă că s'a amendat şi efectul e şi mai salutar.

Din cele expuse până aci, am putut vedea că nici o obiecţiune în adevêr serioasă nu se poate opune introducerii acestei reforme, urgentă, echitabilă şi justă. Această măsură, după cum a şis'o foarte bine d. Georges Graux, în raportul său din Octombrie 1892, este: «repararea violărei necesare a libertăţii individuale, pe care o comportă închisoarea preventivă». (Journal officiel 1892).

Necesitatea şi justetea acestei reforme, fiind astfel stabilite, nu credem de prisos a ne ocupa puţin şi de condiţiunile în cari acest principiu ar putea fi aplicat.

Am vorbit numai în treacăt de avantagiile ce ar rezulta dacă scăderea din pedeapsă a închisorei preventive nu va fi obligatorie pentru judecători.

Vom examina acum mai de aproape această cestiune.

Sistemul scăderii din pedeapsă obligatoriu e adoptat în Belgia şi Italia; pe când în Germania, Sviţera, Ungaria, Olanda, Rusia şi Franca, e lăsată tribunalelor facultatea de a refuza această scădere, tocmai pentru cuvântul de a se înlătura una din obiecţiunile ce se aduc acestei reforme.

Căţi-va jurisconsulţi francezi au susţinut că e mai preferabil de a ridica judecătorilor ori-ce libertate de apreciere, şi de aceea proiectul primitiv al legii din Noembrie 1892, depus de deputaţi Le Roy şi La Batut în 1888, era conceput în acest sens (journal officiel chambre); dar ideea

aceasta absolută n'a găsit apărătorii nici în Cameră și nici în Senat și a fost înlăturată.

În adevăr, ori cât de justă să fie în general scăderea din pedeapsă a închisorei preventive, se pot totuși presenta cazuri, excepționale, ce e dreptul, în cari aplicațiunea ei obligatorie să ne ofere serioase inconveniente.

Dacă preveniții ar fi siguri de a beneficia în tot-d'a-una de această măsură, dânșii ar fi cu chipul acesta încurajați a prelungi la infinit închisoarea lor preventivă ori ascundându-și identitatea, ori căutând a întârzia mersul instrucțiunii prin toate mijloacele posibile.

Nu trebuie să uităm, că regimul preventiv e mult mai blând de cât acel al reclusiunii și chiar al închisorei corecționale, nu mai vorbim de munca silnică. Ei bine, preveniții cei mai puțin interesați, bună-oară recidiviști, ar putea să profite de scăderea din pedeapsa obligatorie, pentru a scăpa de rigorile pedepsei definitive, care 'i-ar amenința pentru un timp mai mult sau mai puțin lung. Când un prevenit a întârziat mersul instrucțiunii prin voința sa sau chiar prin greșala lui, credem că s'ar exercita o bună administrare a justiției, împiedecându-l de a profita prin manoperele sale de o indulcire indirectă a pedepsei ce trebuie să'l lovească.

Dar sunt și alte considerațiuni cari militează în favoarea sistemului *facultativ* al scăderii din pedeapsă. Câte odată va fi necesar, în interesul unei juste represii, ca condamnatul să nu fie pus în libertate, îndată după judecată; judecătorii vor obține acest rezultat aplicându-l o închisoare de scurtă durată, deosebită de închisoarea preventivă. Dacă, însă, scăderea din pedeapsă ar fi obligatorie, ei nu vor putea să ajungă la acel rezultat de cât dând prevenitului o pedeapsă cu mult mai severă, micșorată, în adevăr, în fapt prin scăderea închisorei preventive, dar infligând în același timp condamnatului toate consecințele din punctul de vedere al recidivei, pe care le atrage dupe sine o pedeapsă de peste 6 luni.

Altă dată, chiar, nici n'ar putea-o face, căci vor fi cu mâinile legate. Un exemplu tipic ne va învedera aceasta. Un prevenit pentru omor, care a stat în prevenție 5—6 luni, e recunoscut culpabil de către jurați — cum se întâmplă foarte adesea ori — numai de simple loviri, și cum aceste loviri admitem că s'au urmat la cărciumă, maximum pedepsei ce vor putea inflige judecătorii Curței va fi de o lună închisoare și 25 lei amendă față de textele ce vor trebui aplicate: 238, alin. II, și 386 al. I. Dar condamnatul a stat în prevenție 5—6 luni, deci, dânsul va trebui pus imediat în libertate.

Ei bine, un asemenea rezultat nu poate să ne

împace, ori cât am fi de animați de sentimentele și principiile cele mai umanitare.

Prin urmare, în general e periculos de a încheie pe judecător în formule prea riguroase, între un maximum și un minimum prea restrânse, nimic nu-i mai variabil de cât circumstanțele în cari un cetățean poate fi tradus înaintea justiției, și se obțin numai foloase lăsându-se magistraților o latitudine, care să le permită de a ține socoteală de toate caracterele unui proces penal.

În contra acestei facultăți, lăsată judecătorilor în unele țări, s'a formulat, după cum știm, până acum o singură obiecțiune, anume s'a zis: că judecătorii nu vor face us de cât în mod excepțional de dreptul ce li s'ar lăsa; dar atunci pentru ce să nu le impună scăderea din pedeapsă ca o regulă inflexibilă? Nu credem că o atare obiecțiune are nevoie de o prea multă discuțiune, din pricină că o măsură e excepțională, nu urmează numai de cât că este nefolositoare, ea se justifică numai prin aceea că e justă și necesară în unele împrejurări date, chiar când aceste împrejurări ar fi mai mult sau mai puțin rare.

Dar, o dovadă sigură că judecătorii noștri vor face us de această facultate, dacă vor avea-o, este faptul că dânșii au deja o altă facultate și nu numai că nu o negliiază, dar din contra usează — ca să nu zicem abusează — de dânsa, e facultatea înscrisă în art. 60 din Codicele penal, aceea a circumstanțelor atenuante. Să nu se zică că facem, cu această ocaziune, o critică indirectă a judecăților, dar am putea afirma, fără teamă de a fi contraziși, că, cel puțin în circumscripția acestei Curți de apel, nu știm dacă în 5 la sută din pedepse s'a aplicat măcar minimum prevăzut de lege. Maximum? se aplică așa de rar...

Când am examinat obiecțiunile, cari se aduc contra acestei măsuri, a scăderii închisorei preventive din pedeapsă, am zis că legiuitorul francez din 1892 a mers atât de departe în libertatea de apreciere lăsată judecătorilor, în cât le permite nu numai de a înlătura sau admite această scădere *în totul*; ci îi autorisă chiar de a hotări, ca scăderea din pedeapsă să nu se facă de cât numai *în parte*.

Facultatea aceasta e pe deplin justificată.

În adevăr, în unele cazuri, înlăturarea ori-cărei scăderi din pedeapsă poate să fie prea riguroasă; după cum și scăderea în totul ar avea inconveniente din punctul de vedere al represiei. Fără îndoială, judecătorii sunt liberi de a mări sau de a micșora pedeapsa, dar unul din scopurile de echitate ale măsurii ce examinăm împreună, e tocmai de a permite magistraților să pronunțe, cu titlu de pedeapsă, deținerea sau închisoarea ce ei o apreciază ca meritată de prevenit, fără

ca durata timpului petrecut în prevenție să-i si-lească a modifica pedeapsa. Pe de altă parte, dacă e aplicabil însuși minimum sau maximum pedepsei, posibilitatea de a pronunța o scădere din pedeapsa parțială, poate să devină necesară, pentru ca magistratul să fie în măsură de a împăca toate interesele în cauză, acele ale prevenitului ca și acele ale societății.

Înainte de a termina studiul acesta, o ultimă cestiune ne a mai rămas de examinat, anume aceea de a se ști dacă scăderea din pedeapsă a închisoarei preventive s'ar putea aplica la toate pedepsele prevăzute de Codul penal, sau numai la unele din ele, și la care anume. În principiu, de sigur că e vorba de pedepsele care privesc pe cetățean de libertate: închisoarea corecțională, reclusiune, detențiune și muncă silnică pe timp mărginit. Măsura scăderii din pedeapsă de la sine se înțelege că e fără de aplicațiune la muncă silnică pe viață. Din momentul ce pedeapsa va trebui să dureze până la moartea condamnatului e fără de interes din punctul de vedere al duratei, de a considera ca începută la o dată sau la alta. Dacă, însă, s'ar întâmpla ca un condamnat la muncă silnică pe viață să beneficieze, prin clemență regală, de o cumutare de pedeapsă, *sfirșitul* pedepsei va fi modificat după bunul plac al Soveranului, care ar acorda această favoare, dar nu mai poate fi vorba de o altă scădere din pedeapsă.

Am zis că, în principiu, scăderea din pedeapsă a închisoarei preventive e aplicabilă numai la pedepsele privative de libertate, ce vom zice, însă, când condamnățiunea pronunțată ar fi o simplă amendă?

După cum am văzut din citațiunea făcută din raportul d-lui Georges Graux, Italia, Belgia și Germania s'au pronunțat în contra admiterii scăderii din pedeapsă, în timp ce Ungaria, Rusia, Svițera și Olanda au admis întinderea principiului și la pedepsele pecuniare. Aceste țări au organizat un sistem de echivalență, un fel de scară proporțională între durata timpului petrecut în închisoare și cifra amendei pronunțată.

În Franția, legiuitorul din 1892 nu s'a pronunțat categoric asupra cestiunei, dar totuși, doctrina găsește foarte logic de a se întinde scăderea închisoarei preventive și la condamnățiuni la amendă. Fără îndoială, măsura luată contra prevenitului înainte de judecată, nu are nici o analogie aparentă cu pedeapsa pronunțată, dar, cu toate acestea, nu trebuie să scăpăm din vedere că aceste două lucruri—închisoare preventivă și amendă—au amândouă un caracter comun, anume acela de a aduce prejudiții persoanei căreia i se aplică.

Din cele expuse mai sus rezultă, însă, că scă-

derea din pedeapsă a închisoarei preventive n'ar putea fi aplicată și celor-l'alte pedepse ce mai sunt încă prevăzute de codice: degradațiunea civică și interdicțiunea legală, care știu că lasă condamnatului toată libertatea persoanei lui. Aceste pedepse, care, de altminterlea, sunt accesorii, vor lua ființă odată cu pedeapsa principală, dar nu vor începe a curge de cât după dânsa și, în consecință, nu vor dura tot atât cât și ea. În adevăr, nu se poate dice că condamnatul a fost în stare de degradațiune civică sau de interdicțiune legală pe timpul unei perioade oare-care a deținerii sale preventive.

Acum, d-lor, un ultim cuvânt.

Când am alcătuit studiul acesta, nu cunoșteam încă care vor fi modificările ce aveau a fi propuse de fostul ministru al justiției, d. C. G. Dissescu, pentru Codicele și Procedura penală. Când am luat cunoștință de acele modificări, cari ne-au fost comunicate de minister cu ordinul No. 10.408, am vădit că d. Dissescu se preocupase și de cestiunea ce am avut onoare a vă expune, și anume: d-sa admitea a se scădea din pedeapsă închisoarea preventivă; dar nu în totul; ci iarăși numai în parte; adică partea aceea, care se scurge de la darea ordonanței definitive până la prima judecată. Ași fi avut, poate, de făcut oare-cari obiecțiuni asupra trunchierei principiului, cum, însă, nu cunosc cari sunt vederile actualului d. ministru al justiției, nu cred că e oportun să o fac, cel puțin pentru moment.

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ

CURTEA DE CASAȚIE DIN ITALIA (Roma) (1)

Audiența de la 13 Iulie 1898

Minist. public contra lui Benotti Orsetti

Electricitate.—Poate fi sustrasă prin ascuns.—Furt.—Art. 306 C. pen. rom.

Sustracțiunea frauduloasă a electricității constituie un furt.

Curtea: — B. Orsetti lipise un fir metalic de acela care, pe parcursul unei căi publice apropiate de locuința sa, servea la conducerea luminei electrice, folosindu-se ast-fel de curentul societății. Acaparând în acest mod o parte din sus-zisa forță, el a asigurat lumina lampelor sale în detrimentul societății însărcinate cu luminarea orașului Aquila.

Condamnat de tribunalul din Aquila pentru furt de electricitate, el a făcut apel și Curtea din acest oraș,

1) În Italia există *cinci* Curți de casație: la Roma, Neapoli, Turin, Palermo și Florența; însă conform legii din 6 Decembrie 1898, Curtea de casație din Roma judecă singură afacerile penale pentru întregul regat.

prin decizia sa din 25 Maiu 1898, a recunoscut inexistența delictului, fiind-că art. 402 din Codul penal prevede furtul unui lucru mișcător, iar nu a electricității, care este un fluid ce nu poate fi pipăit, a cărui sustracțiune nu e pedepsită de nici o dispoziție din legea represivă.

Ministerul public a cerut casarea acestei decisiuni, pentru violarea art. 402 și 403 Cod. pen.

Curtea supremă declară că decizia Curței de apel este contrară atât principiilor generale cât și art. 402 sus citat.

Legiutorul, voină, în adevăr, să asigure în deobște protecțiunea dreptului de proprietate, apără bunurile nemișcătoare contra orî-cărei usurpări, asigură existența drepturilor incorporeale, și pentru ocrotirea lucrurilor mișcătoare dispune în art. sus citat: «Orî-cine ia lucrul altuia cu intenția de a trage folos din el, fără consimțimîntul proprietarului, se pedepsește..., etc.»

Din această dispoziție rezultă că furtul lucrurilor mișcătoare consistă în atingerea dolosivă a dreptului de proprietate care aparține altuia asupra acestui lucru: *is solus fur est qui attrectavit quod invito domino se facere scivit*, și că calitatea de lucru mișcător aparține orî-cărui obiect care poate fi luat sau mișcat cu mîna, sau care poate fi strămutat dintr'un loc într'altul. În virtutea acestor considerațiuni, art. 402 C. pen. nu se întinde la drepturile necorporale, care *nullo continentur loco* și care există *juris intellectu*, precum sunt creanțele, servituțiile și alte drepturi de asemenea natură; el se aplică însă la toate lucrurile mișcătoare, care avînd o existență materială sau juridică, sunt susceptibile de o *contrectatio* și trebuie, ca atare, să fie supuse protecțiunei relativă la dreptul de proprietate.

Între aceste drepturi figurează toate acele pe care omul le dobîndește prin invențiunea, inteligența și munca sa; din aceste cuceriri face fără nici o îndoială parte electricitatea, care, în știința modernă, s'a dezvoltat într'atîta în cât fluidul său a ajuns să transmită cuvintele pronunțate în țări și regiuni depărtate și să răspîndească o lumină strălucitoare, sau să producă o forță de natură a pune în mișcare mașinele.

Prin urmare, dacă cineva, prin silința sa și grație acestor mijloace, a produs această formă specială de forță numită electricitate și a aglomerat în niște fire subțiri de metal pentru a forma un curent puternic, producînd scînteii și vibrațiuni transmisibile și transportabile din un loc în altul, această electricitate îi aparține cu titlu exclusiv și produsul ei formează o parte legitimă a patrimoniului său mobilier. Acei care și însușesc acest produs pentru a trage foloase din el, se fac deci culpabili de furtul unui obiect care are caracterul juridic a unui lucru mișcător.

În adevăr, dacă legea recunoaște această calitate tuturor lucrurilor susceptibile de posesiune, care au o valoare și pot fi strămutate dintr'un loc în altul, aceste elemente le însușește și electricitatea.

Ea a fost, în adevăr, închisă într'un fir conducător, și este supusă unei posesiuni private care se exercită prin acte externe și cu o folosință exclusivă; ea are o valoare intrensecă și incontestabilă care o face să devie obiectul unui contract și izvorul unor foloase corela-

tive; ea, în fine, este reținută în mișcările sale, regulată în parcursul său, și în locurile în care ea trebuie să se desvolte; ea este supusă sustracțiunei care este elementul necesar și constitutiv al furtului.

Electricitatea nu poate fi desbrăcată de caracterul său mobilier, prin simpla împrejurare că ea este incorporeală. Legiutorul a prevăzut furtul lucrurilor mișcătoare, fără a excepta pe acele care nu pot fi cântărite. Aceste lucruri avînd o existență juridică, legea singură poate să le rădăce foloasele de care ele se bucură, ear nu pretinsa rațiune de neponderabilitate, care este de ordine pur fizică și materială.

Pe de altă parte, după cum furtul nu există mai puțin de cîte ori el a fost comis prin sustragerea lucrului și întrebuițarea de mijloace frauduloase, înainte chiar de a fi pus agentul mîna pe el, tot ast-fel, calitatea de lucru mișcător nu dispăre de cîte ori culpabilul, pentru a-l sustrage și a și-l însuși, a întrebuițat un mijloc ascuns sugerat de netangibilitatea lucrului furat. Dacă grație acestui vicleșug, el izbutește a sêvêrși furtul, acest furt are o existență obiectivă și materială, cu toate că el are de obiect un lucru care nu poate fi cântărit.

Mai mult încă, lucrările legislative relative la art. 402 dovedesc că furtul de electricitate a fost anume prevădut.

Eată, în adevăr, ce cuprinde raportul făcut la Senat cu privire la art. 381 din proiectul Codului penal care este conform art. 402: «S'a cerut de a se prevedea furtul fluidelor . . . precum gazul, lumina și alte lucruri necântăribile. Această propunere este însă inutilă, fiind că sustragerea susdiselor fluide, care necontestat au caracterul de lucruri mișcătoare, întrunește cele-lalte condiții de fapt cerute pentru constituirea delictului de furt».

O afirmație atât de categorică și de autorizată dovedește și mai bine, la caz de nevoie, că pedepsirea furtului de electricitate nu cerea o dispoziție legislativă alta de cît art. 402, care, nu prin analogia oprită în materie penală, ci prin o sancțiune imperativă și directă, prevede și pedepsește furtul despre care este vorba.

Teoria înșălăciunei și a simplei despăgubiri (art. 413, 424 C. pen.) nu este aplicabilă în specie, fiind că furtul lucrurilor mișcătoare nu poate fi confundat nici cu înșălăciunea, pentru că, în specie, lipsesc manoperele viclene combinate în vederea de a surprinde buna credință a altuia, nici cu distrugerea, fiind că lipsește elementul stricărei lucrului mișcător a altuia, care, în furt, este sustras cu intenția de a trage foloase din ele.

Curtea de apel, prin înlăturarea art. 402 și 403 C. pen. violînd deci legea, decizia sa urmează a fi casată.

Pentru aceste motive; admite recursul, casează și trimete, etc.

(Din *Pand. Périod.* 1900, partea 5, p. 17).

Observațiune.— Precum vedem, Curtea de casație din Roma proclamă sus și tare că electricitatea constituie un lucru mișcător susceptibil, ca atare, de a face obiectul unei sustracțiuni

frauduloase, pedepsită de art. 308 din Codul pen. Tribunalul din Troyes (Francia) hotărîse de asemenea că individul care, fără ştirea companiei cu care contractase nu abonament pentru luminarea cu electricitate, întrebuiţează o lampă pentru care nu are încă contor şi consumă ast-fel electricitate fără a plăti preţul ei, comite un furt⁽²⁾. Această chestiune s'a mai înfăţişat încă o dată înaintea tribunalului suprem al Imperiului german (*Reichsgericht*), însă chestiunea de astă dată n'a fost rezolvită, fiind că acest înalt tribunal s'a mărginit a decide că judecătorii fondului sunt singuri în drept de a decide, în puterea lor suverană de apreciere, dacă electricitatea constituie sau nu un lucru mişcător, soluţie care a fost, în Germania aprobată de unii criminalişti, şi criticată de alţii⁽³⁾.

Această soluţie este, în orî ce caz, neadmisibilă, pentru că furtul neputînd fi sêvêrşit de cît asupra lucrurilor mişcătoare, de oare ce el presupune transportarea lor dintr'un loc în altul (*amotio de loco ad locum*)⁽⁴⁾, art. 306 din Codul nostru penal fiind chiar formal în această privinţă, se înţelege că aceasta este un element al delictului, şi existenţa elementelor delictului nu este lăsată în suverana apreciere a instanţelor de fond; ea cade sub controlul superior al Curţii de casaţie, care, în specie, era datoare de a decide dacă electricitatea este sau nu un lucru mişcător şi dacă, prin urmare, poate face obiectul unei sustracţiuni frauduloase. De aceea, Curtea de casaţie din Roma nu lipseşte de a discuta chestiunea şi n'o lasă în suverană apreciere a instanţelor de fond, după cum făcuse Curtea de casaţie din Germania (Leipzig). Naşte însă întrebarea: care este caracterul electricităţii; este ea un lucru mişcător, sau nemişcător? La prima vedere, chestiunea pare curioasă, pentru că electricitatea este un fluid care nu poate fi pipăit şi cântărit. Calitatea de lucru mişcător nu i poate însă fi contestată în mod serios, pentru că acest

produs al materiei, de şi este incorporeal şi nu poate fi cântărit, totuşi are o existenţă obiectivă şi poate face obiectul unei posesiuni private, prin urmare şi a unei sustracţiuni frauduloase. În acest sens, toate produsele care se distribuiesc la domiciliu prin canalizare, precum apa, gazul aerian, etc., sunt supuse unei aprehensiuni frauduloase şi pot face obiectul unui furt din partea consumatorului⁽⁵⁾.

D. Alexandresco

(5) Cpr. (în privinţa apei), Cas. fr. *Pand. Périod.*, 1888, 1, 27. *Pand. Périod.* 1900, 1, 161, ear în privinţa gazului aerian, *Pand. Périod.* 1890, 1, 366.

INFORMAȚIUNI

Primul nostru redactor d. I. N. Cesărescu. întorcîndu-se în țară, și-a reluat ocupațiunile sale de advocatură. Orele de consultație: 8—11 dimineața, la domiciliul său din Strada Fortunei No. 6, prin Bulevardul Carol.

—x—

Avis către Corpurile de Portărei din țară

Citațiuni, adeverințe, procese verbale, se furnizează de tipografia acestui ziar, pe prețul de LEI 5.50 topul compus din 400 exemplare. Afipite și publicații la vânzări imobiliare LEI 11 topul, tot din 400 exemplare.

Toate acestea sunt tipărite pe hârtie bună și conform formularelor tip din Procedura civilă publicate în Monitorul Oficial No. 77 din 7 Iulie 1900.

Comandele se fac la tipografia ziarului Curierul Judiciar, București, pe numele S. Grigorescu.

Marfa se expediază contra valoare, timbre sau mandat poștal.

BIBLIOGRAFIE

Cours de philosophie du droit este titlul unei noi opere apărute de curînd la Paris în două volume, sub pana maestră a d-lui M. A. Boistel, profesor la facultatea de drept din Paris.

Deja în anul 1870, eminentul Profesor scrisese asupra filosofiei dreptului sub titlul: *Cours de droit naturel ou de philosophie du droit*. De astă dată însă ilustrul autor pune mai multă personalitate în ideile pe cari le emite. Opera sa este însoțită de o prefață în care autorul spune că «dreptul natural nu este de cît teoria, modelul dreptului pozitiv, iar dreptul pozitiv este punerea în practică a dreptului natural. Dreptul — zice autorul — nu se poate interpreta nici înțelege de cît dacă l'apropiem de ideile înăscute pe care le găsim în conștiința noastră.

Dând definițiunea dreptului d. Boistel spune că dreptul este o activitate personală, protejată de morală, care ordonă celorl'alți oameni să o respecte și autorisă întrebuițarea forței publice pentru a i constrânge la aceasta.

Ideile originale ca aceasta abundă în meritoasa scriere a d-lui Boistel, pe care o recomandăm tutulor oamenilor de drept.

(2) Veđi această sentință în D. P. 95. 2. 102.

(3) Veđi autorii *pro* și *contra* citați în nota lui I. Champ-communal (*Pand. Périod.* 900, 5, p. 17). Cpr. Derenburg, în *Deutsche Juristen-Zeitung* din 15 Decembrie 1896; Lœbel în același giar din 15 Ianuare 1897, etc.

(4) Cpr. Blanche, *Etudes pratiques sur le Code pénal*, V, 463. F. Hélie, *Théorie du C. penal*, V, 1890. Veđi și nota noastră în *Dreptul No.* 72, din 1899, p. 585, nota 2. Cpr. L. 25, Pr., Dig., 47, 2, *De furtis* și *Inst.*, II, § 7, *in fine*, *De usucapionibus*, etc.